

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir-garantod:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Hajdudorog”-ul la Cluj.

De abia de un an pornit, popoul acesta nenorocit al Hajdudorogului a eșit și el, ca toate râurile turbate, din alvia fatală, ce i-s'a croit, și a esundat... deocamdată la Cluj, — dar cine știe unde va mai năpădi?

Cazul, pe cât de surprinzător, pe atât de revoltător, l'ați înregistrat și eu aș vrea să vă dau numai câteva detaliuri.

* * *

Pe la începutul săptămânii aceia mai multora li-au fost bătători la ochi doi preoți, rași, ce se vedeau, când ici când colea, pe străzile Clujului. Unul mai bătrân, scurt și gros, purta ostentativ brâu său roșu peste abdomenul bine întemeiat. Celalalt mai albenet, înalt, tărăia un brâu albastru, ce nu se obicinuește la rom. catolici. Variația asta de colori strigătoare era cea ce atrăgea privirile trecătorilor. Dar încolo, acum în vacanță, într'un oraș mare, ca Clujul, mulți călători se învârt, cine să le ție seama tuturor.

Deodată aud dela unu și dela altul, că pe la tren, pe la poștă, pe la fabrica de tutun, umblă niște popi străini și adună subscrieri pentru o parohie maghiară gr. cat. Curând aflu, că pe unul îl cheamă *Bokor Endre*, din Gelencze, iar pe celalalt *Gafton Demeter* din Torja.

Șematismul în curând ne luminează, că avem de a face cu niște preoți din Secuime, bine cunoscuți în Blaj, ca favoriți crescuți în curtea metropolitană, din mila și bună voința marelui Metropolit Vancea și a urmașului său, cu: Bucur și Gafton, binecunoscutul Gafton.

Nu mă opresc la cutezanța și îndrăsneala fără păreche a acestor

emisari, la cutezanța cu care au trecut peste ori ce legi și canoane, nici la cinismul cu care au trecut peste *trecutul* lor propriu, — căci mi-e mi *rușine!* Rușine e, să calci casa altuia, dar să calci tu chiar casa celui ce te-a crescut, te-a îmbucătărit, te-a ocrotit în timpul nimicniciei tale, asta e ceva mai mult! Ce motive, puternice, au trebuit să se aplice, ca oamenii aceștia, creștinii aceștia, ce zic? — preoții aceștia, să cuteze a sări peste atâtea garduri, puse de legile civile și bisericești, de legile omniei și cuviinței, și să năvălească în grădina vecinilor săi...! Ce motive, ce porunci de sus, ce prospecte și protecție!

Dar asta nu e nimic, pe lângă felul cum și-au făcut Dumnealor „slujba” cu care s'au îmbrăcat. Să-i vedem.

* * *

Un biou elegant, larg, luminos. Foteluri englezești de piele, în jurul mesei încărcate de țigări și țigarete. Covoare persiane pe parquet și cadre splendide pe pereți, reprezentând portrete de ale ministrilor; într'un tablou mare chiar Majestatea Sa în ținută militară...

Reverendisimii aprind „pe sivor” și între fumuri albastrii își expun „misiunea”. Stăpânul casei încântat de planul ce zugrăvesc, apasă pe un bumb, și dă ordin servitorului să cheme pe cutare...

Vine un domn balan, sprinten, dar umilit. Pare a fi în clar cu tot lucrul: subscrie și se duce.

Vine altul, asemenea. În urmă vine un Român.

Intră surprins. Ascultă cum de-clamează cel cu brâu roșu... și din când în când întrerupe...

— Dar.. mă rog... dar, eu...

— Cum? DTa nu ești gr. catolic? — întreabă Bucur cu aer solemn...

— Ba da, eu sunt greco-catolic, dar nu-s... adecă, cum să zic, eu... sunt român... gr.-catolic de limba română. Limba mea maternă e limba românească... și eu țin mult la mama mea, și la tatăl meu, am și frați, am frate preot gr.-cat. — vezi bine român, de limbă românească...

— Cum, DTa ca amplotat de stat maghiar, nu ai sentimente patriotice? — întreabă Bokor, și se uită la acuzat, apoi la președintele.. tribunalului de inchișiție...

— Sunt amplotat de stat, și totdeauna mi-am făcut slujba cum se cade, *dar eu — sunt om de omenie... Eu nu-mi pot supăra părinții... Eu am preot*, eu nu știu cine sunt Reverendisimii Domni..

* * *

Alt biou. Aceași procedură. Reverendisimii ocupă loc. Gafton desface hârtiile, Bucur poartă cuvântul. Șeful sună la telefon.

— Halló!

— Halló!

— Tu ești, dragă V... Vino imediat până la mine, că am ceva confident de comunicat.

— Ceva „bizalmas!”. Ce o avea șeful meu, gândește delicventul, și iute e în biroul șefului. Mai mare decât surprinderea telefonului e surprinderea tabloului, când șeful prezintă pe Bucur... și Gafton „főtisztelendő úrakat” și se începe incviziția...

— Noi Maghiarii gr.-cat. din Cluj, — zice Bucur — vrem să ne adresăm Eminenției Sale Primatului maghiar din Strigon, cu o rugare, să ne facă o biserică gr.-cat. aici, și sperăm... etc.

— O biserică gr.-cat. maghiară... zice surprins bietul Român, funcționar maghiar, — eu n'am nimica în contră, eu și așa nu umblu la biserică. Oficiul meu... și subscrie, fără să cetească, scrisoarea ce i-se oferă. Gândește, că a scăpat ieftin, că nu i-o cerut nici o coroană măcar, ca atâția alții cari umblă a cerși pentru biserici și dă se plece.

— Mă rog, mă rog, Domnul meu. Mai am o rugare. Dta să fii bun a fi și curatorul acelei biserici, ce o cerem dela Eminenția Sa...

— Pardon, mă rog, dar eu n'am vreme de acestea. Oficiul meu nu-mi lasă timp absolut de loc.

— Cum, Domnule? Dta oficial maghiar, oficial, al statului maghiar, Dta nu ai simțemânt patriotic.

— Pardon de simțemânt patriotic să nu discutăm. Că slujba mea bine împlinită, și eu așa cred, că bine o împlinesc, e cel mai mare patriotism de fiecare zi, de fiecare noapte... Dar tocmai de aceea, că oficiul nu-mi lasă timp liber, nu pot primi... și vrea se plece. Dar îl oprește șeful său, șeful imediat al oficiului:

— Dragă prietino, și eu, înțelegi, și eu sunt de părere că trebuie... că ar fi bine să primești postul onorific... Atunci bietul oficial vede, că aici e ceva mai mult decât chestia

edificării unei biserici. Iș cunoaște șeful, știe accentele lui, și pare că nici odată n'a apărut așa mult pe eul sau ca acum... și se gândește... Dar pare că nu se poate gândi, pare că amețește, se gândește acasă, la ai sei, la tatăl seu, la frații sei... și nu se poate gândi.

— Atunci... mărog de timp, timp de gândire mărog... Și se duce, ca amețit, în biroul slujbei sale... de stat.

* * *

Așa cuteza să sară în obrazul oamenilor, protopopul Bucur dela Gelița, moralistul, care s'a îmbucătărit pe lângă culina Metropolitului Vancea, de fericită pomenire. Și tot așa preotul Gafton, moralist și el, crescut ca „cursor“-al cancelariei metropolitane, din mila bunului arhieru actual.

Așa îndrăzniau să năvălească în conștiința oamenilor, în sanctuarul conștiințelor. Și au scăpat fără să-le fi dat cineva răspunsul ce-l meritau.

Întrebarea rămâne: Cine a stat la spatele acestor gaftoni, ca să poată desvoltă ei destulă îndrăzneală? Șefii de oficii? Asta e prea puțin. Căci de unde a avut îndrăzneală să ceară pe seama sa autoritatea acelor șefi?

„Kolozsvári Hirlap“ zice că comisiunea administrativă a orașului a sprijinit mișcarea. Dar e întrebare,

cine a pornit și a pus în mișcare această comisiune? A trebuit să o pună cineva mai mare de cât ea.

Dar, în sfârșit, despre caz s'a făcut raport P. Ven. Consistor, care desigur va întreveni cu toată energia, pentru a pune capăt acestor porniri gaftonițe, dat fiind faptul, că altfel, de nu se va zăticni potopul, toată biserica ni-se va nămoli, spre bucuria gaftonilor de toată specia.

Vom mai reveni.

Coresp.

De ce se predau bulgari. Cetim în „Seara“:

O întrebare pe care și-a pus-o fie care aflând vestea predării brigadei bulgare:

— E posibil? O armată aproape zece mii de oameni să se predea de bună voie, fără să fi încercat vre-o împotrivire disperată? Trebuie să mărturisim la început: lucrul pare cu neputință și comunicările biroului presei de la Ministerul de războiu, vestind că n'a fost luptă, par în primul moment de domeniul fantaziei.

Totuși așa este: nu s'a dat nici o luptă. Brigada bulgară s'a predat pur și simplu, fără condiții, cu bucurie chiar.

Actul acesta rar dacă nu unic în istoria războaielor, își găsește explicarea în sleirea în care se găsește astăzi armata bulgară și răspunde unei nevoi fiziologice de liniște, de somn pentru ori ce organism care și-a cheltuit toate energiile în lupte fără de sfârșit și care nu se mai simte în stare de noi sfertări, de noi privațiuni.

Instinctul conservării, ori cât de pu-

FOIȚA.

Ceasuri de seara.

Căile fericirii.

I. Agârbiceanu.

IV.

»Feriți cei ce flămânez și însătoșează de dreptate, că aceia se vor sătura«.

De bună seama mulțumirea odihnei nu vine decât după muncă, după o muncă încununată de reușită. Se înșală amar toți aceia cari fac tot ce pot ca să toace vremea, nelucrând nimic: ei nu vor putea gusta mulțumirea odihnei, care vine numai ca o răsplată. Inșă, iarăși, nu se întâmplă adeseori ca după grele zvârcoliri să nu putem gusta un ceas de odihnă? Cine muncește înzădar, cine nu vede rezultatele, ori cel puțin puțința realizării țintei pentru care luptă, nu se va putea odihni, ori cât ar fi căzut de grea și de neagră noaptea. Nu, pentru că spiritul său nu e satisfăcut, nu e sătul, deși trupul e secătuit de puteri.

În liniștea acestui ceas de seară îmi pare că nici pădurile n'ar fi putut adormi adânc, așa că numai visurile ei să șoptească, nici florile albastre de cicoare din preajma mea nu s'ar fi închis, adormind în pace, dacă peste zi n'ar fi sorbit destulă lumină

și căldură, nu s'ar fi bucurat în deajuns jucându-și culorile în razele strălucitoare ale soarelui. Și pădurea și florile și luncile au rămas în cursul zilei liniștite, în nelucrare la aparență; dar, într'adevăr ele, fiecare în felul ei, a muncit, s'a străduit să sugă puterea vieții și din pământ și din aer, și fiindcă munca lor a fost încununată de succes acum dorm ferice. Ce-ar fi fost dacă pământul nu le-ar fi dat umezeală, soarele n'ar fi strălucit, dacă n'ar fi avut de unde să se sature? De bună seama n'ar fi cuprinse de aceasta mulțumire a odihnei. Pământul ars de secetă, frunzele palide, florile sărace și cu colori mohorite, și noaptea cer binecuvântarea cea de sus și n'au odihni.

Muncim și noi oamenii, fiindcă viața stă în mișcare. Muncim pentru că suntem flămânzi și sătoși și simțim trebuința de-a ne sătura, de-a ne îndestuli. Vieța imbie atâtea bunuri, la aparență strălucitoare, vrednice de dorit. Vai, nu numai mâncarea și beutura se înșirue între aceste bunuri. Comoditatea, plăcerile, mărirea, puterea, avuția, considerația altora, sunt tot atâtea mâncări și beuturi după cari aleargă spiritul nostru. Flămânzim și însătoșem după ele, ne prăpădim vieța alergând să le cuprindem în brațele noastre înfrigate, și nu vrem să cunoaștem ființa lor de himere! Experiența tuturor veacurilor, tuturor oamenilor nu ne cumintește. Nu voim să recunoaștem că bunurile acestei lumi nu ne pot

nici sătura, nici setea noastră, nu o pot potoli. »Dacă altul nu s'a fericit, alergând după ele, mă voi ferici eu«, ne zicem fiecare.

Vieța omenească, activitatea omenească nu e decât o goană nebună după aceste himere. Ca ori ce nălucă și bunurile acestei vieți au darul ca să ne facă să alergăm tot mai departe, fără ca vr'odată să ne satisfacă. Chiar dacă le prindem, dacă le câștigăm, foamea și setea noastră să potolesc pe-o clipă numai ca în clipa următoare să ne ardă cu o cruzime și mai adâncă. Și, la tot pasul ne isbim în viața de oameni osteniți, a căror flacără de viață o mai aprinde numai foamea și setea în veci nepotolite, al căror curaj și putere de viață e hrănit numai de apariția unei noi himere. Și'n aceasta goană nebună, care nu se sfârșește decât când cădem în mormânt, ne nenorocim pe noi, ne dându-ne o clipă de hodină, sfășiem pe deaproapele care ni se pune în cale, ori numai credem că ne împiedecă, ne înjectăm privirile cu sânge și ne schimbăm în fiare. Goana noastră e atototropitoare, nu lăsăm nimic pe urma noastră, fără ca să ne fi câștigat ceva pentru noi, trecem prin viață ca o oaste de lăcuste lăsând în urma noastră pustiul. Și, înainte de a fi mâncat și-a fi băut de ajuns, înainte de-a ne fi săturat de bunurile acestei lumi, — crepăm!

Cei ce flămânez și însătoșează de bunurile tresătoare ale acestei lumi nu se vor

ternic, se întunecă și pierd sub povara unei oboseli prea mari și prea îndelungate.

S'au văzut oameni renunțând să mai lupte și lăsându-se la fund în momentul de a atinge țărmlu deși a străbătut kilometri pe apă. S'au văzut de asemeni cohorte de soldați, după zile întregi de luptă furtunoasă, renunțând de odată la victorie, căzând în genunchi, și așteptând cu ochii închiși moartea, ca să isprăvească odată!

Câte regimente bulgare trebuie să fie într-o asemenea stare fizică și morală!

Dăunăzi am avut actul desperat al celor 15 soldați ce și-au ucis ofițerii ca să poată să-și arunce armele pentru a se preda nouă la Turtucaia, și eri am avut predarea unei brigăzi întregi. Predarea era cu atât mai naturală și mai dorită cu cât n'aveau a se teme de moarte aruncând armele. Intre sărbii învingători și răsbunători pentru masacrele ce au suferit, soldații bulgari au găsit singurul refugiu la noi. Au mers spre el la prima ocazie și au isprăvit astfel cu toate nevoile și mizeriile războiului.

„Solla satelor“ din Cluj dă următoarele amănunte, în legătură cu cele comunicate de noi, în nrul trecut la „Mai nou“: De câteva zile — cum aflăm — doi preoți rași petrec aici în Cluj, veniți din Săcuime din parohii trecute la vlădicia Hajdudorogului, anume pentru a cuceri și în Cluj creștini gr. cat. pe seama vlădiciei greco-maghiare.

Acești preoți au cutezanța să se năpăstuească în parohii străine spre a abate credințioșii dela mai mari lor sei legiuini. Și se găesc dirigători de stat, cari se pun în slujba aceasta de anarhie ca să potrivească pe bieții lor supuși, mai ales pe cei dela tren, ca să iscălească scrisori, către Papa și Maiestatea Sa Impăratul-Rege, cum zic — pentru a fi trecuți la Hajdudorogh.

sătura, și nu vor fi fericiți. Cred că e aceasta una din mărturisirile de căpetenie că nu suntem numai trup. Trupul sătul și adăpat, trupul care are un culcuș moale și cald, trebuie să fie mulțumit, deci și fericit. Trupul nu primește mai mult decât îl încapă puterile, lapdă ce-i prea mult. Matematiceste poți calcula de câtă hrană are lipsă un trup ca să fie mulțumit.

Dar în viața omenească ce vedem? Când ni se pare că suntem mai satisfăcuți, când ni-e mai cald culcușul, svăcnește din adâncurile ființei noastre o nouă dorință. Și acest pui de vultur nici nu așteaptă ca cel puțin să digerăm în tihnă ceea ce am caștigat, ne smulge din pace și ne avântă pe un nou drum.

Acest imbold e imboldul sufletului vecinic. El nu se poate mulțumi cu ceea ce-i trecător, ori cât ar fi de scump, și până când voința noastră îl va sili să-și aleagă mulțumirile numai din bunurile trecătoare ale acestei lumi, el va fi vecinic odihnit, vecinic ne mulțumit, ne săturat, și nu va lăsa nici trupul să guste pacea și fericirea.

Este aceasta o pedeapsă pentru noi pentru că nu voim să vedem dela început adevărul, este vegherea unui inger de pază, care nu ne lasă să perim în prăpăstiile deșertăciunii?

(Va urma).

Oare să nu se aștepte ca să aducă la rândulă pe acești ațîțatori ai Hajdudorogului?

Sau asta este revizuirea nenrocitei bule „Christifideles“? Așa se pregătește restituirea parohiilor românești, înglodate fără voia lor la ritalul greco-unguresc?

Foaia guvernamentală „Kolosvári Hirlap“ întărește știrea de mai sus. Zice că „la rugarea greco-catolicilor maghiari“ din Cluj, cari după numărarea ungurească ar fi 2900 de suflete (?) au sosit în Cluj Bokor Endre protopop gr.-cat. maghiar (!) din Gelence și Gafton Demeter paroh din Torja. Aceștia-s dară cercetașii Hajdudorogului.

Șematismul cel din urmă al Blajului (din 1911) arată, că în Gelița era preot Andreiu Bucur, un simplu „bienalist“ sau moralist. Se vede, că la Hajdudorog iute s'a făcut: Bokor și protopop.

Gafton Demetriu, șematismul ni-l arată administrator parohial în Tarja-de-jos.

Aceștia s'au apucat de organizarea parohiei maghiare din Cluj: Bucur și Gafton!

Mișcarea aceasta — zice foaia clujană — s'a pornit cu sprijinul comisiunii administrative a orașului Cluj“. Adecă cinstita primărie a Clujului n'are alt lucru de isprăvit în vremea aceasta decât să cheme pe Bucur și Gafton din Secuime la Cluj să organizeze parohie maghiară — din Români.

Credem, că Blajul li va întreba odată, la locul cuvenit, cu ce drept a făcut'o aceasta?

Curator al noiei parohii alui Bucur și Gafton, se zice că va fi ales Dr. Lukács Adolf, profesor la universitatea din Cluj.

Corespondențe.

Scrisoare din Gherla.

Vizitațiile canonice din Maramurăș. — Episcopia de Hajdudorogh și cvincvenalele preoților. — Sinod diecezan în Gherla. — Ardeleni și Ungureni. — Fondul de penziune preoțesc. — Legea cea nouă de salarizare a învățătorilor și starea școlilor. — Cum se simt Gherlenii?

25 Iunie.

Pe când aceste șire vor vedea lumina zilei — Maramureșul va fi îmbrăcat în haine de sărbătoare. Clopotele bisericilor vor vesti sosirea mult așteptatului oaspe, a părintelui prea bun, care fără să cruțe osteneală va merge în mijlocul fiilor sei — să le ducă mângăierile Evangheliei lui Hristos, să încurajeze pe cei slabi și să mângăie pe cei tari! Vreme de o lună și jumătate bunul părinte va petrece cu fiii sei și se va convinge din proprie experiență despre starea bisericilor și a școlilor noastre de pe acolo, despre lipsele lui sufletești și trupești și despre câte altele! Rezultatul acestor vizitații nu se poate trage la îndoielă, despre aceasta numai acela își poate face o idee clară, care a avut vre-odată fericirea să iea parte la vizitații canonice episcopicești.

Pe ilustrul episcop al Gherlei îl admiram cu toții, într'a adevăr programul publicat al vizitațiilor canonice trebuie să pună

în uimire pe ori cine. Trecând din întâmplare prin Gherla, mi-am luat permisiune să-i cer o scurtă audiență.

— Mi-am luat îndrăsneala Ilustrissime să vin să Vă văd și să Vă doresc călătorie bună prin Maramurăș. Întru adevăr mare greutate a-ți luat asupra Il. Voastre!

— Vezi, eu dimpotrivă cred că nu-i așa de mare, apoi cred că și bunul Dumnezeu va fi cu Noi.

— Totuș Ilustrissime, două sate într'o zi parcă e cam mult...

— Așa ar fi, dacă nu ne-am fi gândit înainte să reducem toate la strictul necesar. Anume am scos din program festivitățile superflue, vorbirile de bineventare și altele, pentru că să rămână timp destul pentru cele cari sunt neîncujurat de lipsă: vestirea Evangheliei, servicii religioase, mângăierea celor necăjiți, administrarea sacramentelor etc.

— Veți vizita și cancelariile parohiale?

— Bine înțeles! Mă voiu interesa despre venitele preoțesti, despre școlii, despre felul cum își primesc salariul preoții și învățătorii și cu un cuvânt vom face tot ce e omenește posibil în timpul relativ scurt ce ne stă la dispoziție.

Am trecut apoi la alt obiect: episcopia de Hajdudorogh și chestia cvincvenalelor. Am dat expresie admirației mele pentru lupta Il. Sale în casa magnaților.

— S'au votat amândouă legile neschimbate. Din episcopia de Hajdudorogh înse vom reprimi multe parohii, așa cred, toate parohiile românești... Iar ce privește cvincvenalele preoților, da, acum n'am ajuns încă să se poată valida punctul de vedere al nostru. Regularea definitivă a salariilor preoțesti a rămas tot chestia viitorului, credem — nu îndepărtat! Are înse legea și acum anumite corective: așa conscrierea din nou a venitelor preoțesti — în locurile acele unde aceea o va cere preotul locului. — Iar pentru bienaliști — a promis ministrul că și până la regularea definitivă a chestiei lor va da ajutoare cari cât de cât să îmbunătățească și soarta lor.

Abia câte un bătrân de-și mai aduce aminte de ultimul sinod diecezan ținut în Gherla. Acum se pregătește din greu lucrările pentru viitorul sinod diecezan, la care se vor desbata lucruri de mare importanță. Până acum sunt deja vre-o 20 de obiecte, cari sunt împărțite spre studiere persoanelor competente. După informațiile primite din locuri competente înse sinodul abia peste un an doi se va putea ținea: căci prea multe agende sunt îngrămădite și își așteaptă rezolvirea dela acest sinod. Iar până atunci toate trebuie să fie bine studiate și lămurite, căci numai așa se poate aștepta, ca acest sinod să aibă importanță epocală. Toți sunt de părerea, că sinodul diecezan ce se va ținea în Gherla va fi începutul unei epoci de înflorire a acestei dieceze, cum începutul unei epoci luminoase e însași venirea la cârma diecezei a Il. Sale episcopului Hossu!

Va urma.

Cronici Bucureștene.

— *Dela corespondentul nostru particular.* —

Când cele 101 bubuituri de tunuri au vestit în anul trecut, că s'au născut un nou prințisor, iscălitorul acestor șiruri spunea într'o societate: „Mircea va fi numele lui“. Nimeni nu știa, ce anunță aceste tunuri, dar se părea că simte omul, că se repetă istoria îndrăznețului Mircea, a cărui moșie, în parte pierdută, trebuie să o recucerim. Și iată că Drăstorul lui Mircea cel Bătrân, pe care Bulgarii l-au botezat Silistra, acum e sub stăpânirea Regelui Carol, având administrație românească din prima zi a cuceririi. Mircea, acel neînfricat apărător al creștinătății, a mai avut și alte părți din Bulgaria sub stăpânirea sa, pe cari sperăm să le adaoge coroanei Sale Marele Căpitan dela 1877.

750.000 de ostași au plecat pentru a apăra interesele țării, și a pune sfârșit turbatului războiu din Balcani, care băntuie în vecinătatea noastră ca un foc cutropitor. S'au nimit ambasadorii celor mai mari puteri, cu câtă ușurință s'a făcut mobilizarea, cum din cei chemați sub arme, îndată s'au prezentat 95%. Și să se știe, că mai avem mulți, pe cari putem să-i trimitem la războiu. Cât de mare e armata română în timp de războiu, nu se știe, e un secret al marelui stat major; dar oameni cu scaun la cap pomenesc cifre mari, un milion două sute de mii. Ce pot face aceștia, numai Dumnezeu știe!

Mai cu seamă în însuflețirea de astăzi, când un maior veteran, care a luptat și la 1877, cere ministrului de războiu să-l reactiveze, și să-l trimită în cel dintâiu front ce merge în luptă, ca să apere țara alături de *șase copii ai săi*, cari toți sunt deja în marș. Să fi văzut armata, ce pleca pe jos, cu ce cântece de bucurie și cu flori la pușcă și la pălărie mergeau voinicii nerăbdători. Și să nu-ți fi oprit lacrimile de emoțiune, când vedeai pe vr'un vagon al trenurilor militare inscripții ca aceasta: „călătorie de plăcere la Sofia“. Până acum n'a fost nici o ciocnire între Bulgari și armata noastră, căci toți ostașii Bulgari, pe cari li întâlnesc ai noștri se predau; însă de va ajunge lucrul la adicăteala, va fi vai de piepturile îndrăzneților vecini!

Armata română a cucerit deja linia strategică Turtucaia, Dobrici și Balcic, dar ocuparea continuă, căci scopul României e să dicteze pacea. Rusia și toate puterile „mari“ nu au fost în stare să pună capet sângeroasei lupte fără sfârșit, și acum România, pe care toate puterile au numit-o de nesfârșite ori „mandatara Europei“, are să facă pace, și o pace statornică, stabilind un echilibru în Balcani. Până unde va merge ocuparea română nu se știe, nici cât își va reține țara noastră. La orice caz ne alegem cu linia strategică pomenită mai sus, de care are nevoie țara, pentru a-și apăra Sudul Dobrogei.

Acum e Austria alături de noi. Când s'a aflat la Viena însuflețirea și puterea de viață a acestui neam, deși se mai auziau încă strigătele neplăcute la adresa ei, peste noapte s'a schimbat totul: Austria regretă,

că Bulgarii nu i-au ascultat sfatul, să se împace cu Românii, și declară că locul ei nu poate fi decât alături de noi. Ca prin farmece ne simpatizează și Franța și chiar Anglia, care, îmbătată de frazele lui Danew, nici nu voia să stea cu ministrii noștri de vorbă. Bulgaria ține să ne prezinte Europei ca pe niște oameni nedrepti, cari intrăm cu armată în locuri, unde sunt numai femei și copii, și ne însinuă ca pe niște turburatori ai păcii, care era pe punctul de a se încheia. — Miile de morți și răniți, câți li are Bulgaria dela intrarea noastră în acțiune, cu toată retragerea lor, arată, că Sârbilor și Grecilor nici nu le trece prin minte încheierea păcii, până nu se declară Bulgaria de învinsă, și nu renunță la teritoriile ocupate de armatele aliaților. Și când ne luăm, ce recunosc toți, că ni se cade, nu suntem nedrepti.

Insuflețirea armatei a fost hrănită de marinimia cu care toți cu mic și mare, au sărit în ajutorul patriei. Fiecare dă ce poate, și s'au organizat comitete de ajutorare și pentru îngrijirea răniților, având în frunte pe M. S. Regina, care a fost mama răniților și la 1877.

Înainte de a se începe războiul a trebuit terminat procesul de trădare a căpitanului Goliescu. A fost osândit la degradare și muncă silnică de 20 ani la Oenele mari. Degradarea s'a făcut în fața unui mare număr de soldați și laici, după care a fost băgat la dubă și transportat la Văcărești, în care închisoare e ținut până când vor circula trenurile regulate, când va fi dus la ocnă. Publicul bucureștean i-a făcut „cuvintele“ ovații de „huideo“!

Așa pățesc toți trădătorii, și e prea puțin atât! *Delateiu.*

Internatul Vancean de fetițe în Blaj.

Publicare de concurs.

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru susceperă fetițelor în Internatul Vancean de fetițe din Blaj. Condițiile de primire sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 360 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor se învăța muzica instrumentală vor solvi separat taxă moderată. Separat are să se plătească și didactul de 22 coroane 60 fileri pentru cele din clasele civile.

2. Fiind-că elevele vor avea să poarte vesminte uniforme; se vor solvi pentru aceste 40 cor. Uniforma aceasta constă din două șurțe cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în Internat fieștecare elevă are să fie provăzută cu: 4 toalete simple, câteva șurțe, jachetă de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuși, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 1 saltea de pae, 2 pepteni, 1 țol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ștergare, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare de săpun, 1 păhar, 1

ulcea de tinichea și tacâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță).

Pentru suma solvită fiește care elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, conversație maghiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoasă și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume; a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiazi 3 plesse, c) la cină 1—2 plesse. Intre aceste, la 10 ore a. m. și 4 ore d. a. câte o jamă. Pachete de ale mâncării se permite elevelor să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor.

4. Spălat, luminat și încălzit în fiește care lună elevele vor lua câte o baie, care le costă la an 2 cor.

5. Instrucție practică în cele economice, într'u cât instrucția de sub 1. lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alătore: extras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze Preaveneratului Conzistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fiește care o marcă de 45 fileri, pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blaj, 1 Iulie 1913.

Direcțiunea internatului Vancean de fetițe.

Reviste.

România a fost încunoștiințată încă Marți seara, că Bulgaria, Serbia și Grecia oficială primesc *Bucureștii*, ca centru, unde au să decurgă pertractările pentru pace. Statele vor fi reprezentate prin miniștri Veneziloz (grec), Pasich (sârb), Vucotici (muntenegrin), Radoslavoff (bulgar) și dl Titu Maiorescu, premierul României.

Conferența, probabil va avea rezultatul dorit, ales că Bulgaria e necesită să cedeze acum, dacă nu vrea să se ruineze cu totul. Un prognostic mai puțin norocos sunt disenziunile, ce pare a se ivi, în vremea din urmă între noii aliați: Sârbii și Grecii.

Ziarul „La Roumanie“ publică textul oficial al ultimelor telegrame, schimbate între țarul Ferdinand și regele Carol.

„Via și profunda dorință ce mă însuflește de a pune în mod definitiv un sfârșit la penibila situație actuală, mă îndeamnă să mă adresez odată mai mult M. V. în numele Meu și al guvernului Meuși ai cere încheierea păcii.

Hotărînd astfel, nu avem de loc intenția să profităm de primirea eventual favorabilă pe care M. V. ar face acestei cereri, spre a continua starea de războiu cu Serbia și Grecia. Guvernul Meu este ferm decis din contra să încheie repede pacea cu aceste două state și vine s'o dovedească prin trimiterea la Niș a celor doi delegați însărcinați cu cele mai largi puteri în acest sens.

El este gata, dacă Serbia și Grecia răspund din partea lor prin aceiași măsură, să înceteze imediat ostilitățile și să procedeze la demobilizarea armatei. El a arătat deja și este gata să mai arete încă toate garanțiile, cari pot fi cerute pentru sinceritatea intențiilor Sale și a acestei declarații, pe care o fac azi în numele său.

În virtutea acestor sentimente, cer Majestății Voastre să conzidere aceasta intervenție ca mulțumitoare și să oprească înaintarea trupelor.

Eu și guvernul Meu, vom vedea în acest act al M. V. o fericită presiune pentru apropiata și cordiala reluare a relațiilor dintre popoarele noastre, relațiuni consacrate prin atâtea amintiri și interese comune, și pe care regretăm mult că le-am întrerupt pe o clipă.

(ss) FERDINAND.

*

„Mă grăbesc să răspund telegrammei M. Voastre, dându-Vă siguranța, că sunt însuflețit de aceeași dorință ca și M. Voastră, de a pune capăt cât mai curând cu putință unei stări de lucruri, pe care o plâng cu atât mai mult, cu cât ea a putut să turbure o clipă, bunele relațiuni dintre țările noastre, consfințite de atâtea amintiri.

Guvernul Meu a făcut cunoscut aceluia al M. Voastre condițiunile sub cari se pot restabili raporturile de încredere între statele noastre, pentru menținerea cărora pun cel mai mare preț.

M. Voastră poate să fie convins, că sentimentele amicale ce i-am arătat de mult, n'au putut fi alterate de aceste din urmă evenimente ce i-au fost impuse de împrejurări.

Sunt fericit să aflu dela M. V. că guvernul Său este ferm hotărît să înceteze starea de războiu cu Serbia și Grecia și că Ea a desemnat deja delegații săi în acest scop“.

CAROL.

Prim-ministrul Maiorescu a fost anunțat telegrafice, că Bulgaria primește toate condițiile României.

Delegații s'au întrunit ieri la Belgrad, iar mâine Duminică, vor pleca cu toții la București.

Aviatorul Vlaicu ș'a pus la dispoziția ministerului de războiu, cu aparatul său. Miercuri, împreună cu lt. Protopopescu au executat un sbor de recunoaștere, pornind din București la orele 5 a. m. și ajungând la cartierul general al armatei la orele 7 a. m. Ambii au întins recordul de 1000 metri, ceea-ce e suficient pentru a fi la adăpost de goana dușmanilor.

Turcia urmează a complica tot mai mult turburările din Balcani, ce păreau a se apropia de sfârșit, prin intervenția României. Turcii au ocupat orașul Pedegaci, după-ce au cucerit *Adrianopolul*, săvârșind atât aici, cât și la Kirkelise și Lüleburgas atrocități grozave asupra populației bulgare. Intervenția puterilor n'a avut nici un rezultat căci Marele vizir a declarat, că nu-e în stare să oprească înaintarea trupelor. Rusia, drept răspuns, va intra în Armenia turcească.

Regele Carol, într'o telegramă adresată Sultanului, provocându-se la legăturile de prietenie dintre Turcia și România, îl face atent pe Sultanul, în mod binevoitor, că un nou războiu va fi foarte puțin favorabil Poartei, căci marele puteri nu vor mai putea admite schimbări teritoriale, asupra cărora și-au spus odată cuvântul decisiv la Londra.

Turcia, la rândul ei, nu vrea să audă de nimic, declarând că concluzele Reuneunii din Londra nu mai sunt în vigoare. Oăci au fost călcate în picioare de chiar aliații, cari au pornit războiul între dânșii.

Diverse.

Episcopul Hossu bolnav. După cum scriu jurnalele ungurești, Il. Sa Episcopul Vasile, al diecezei de Gherla, în urma vizitațiilor canonice — de tot obositoare — ce le-a făcut prin Maramurăș, s'a îmbolnăvit și se simte rău.

Numirea învățătorilor de stat. Pentru denumirea pe viitor, a învățătorilor de stat se pregătește un nou proiect de lege în ministerul de culte și instrucțiune, în sensul căruia învățătoria propuși de senatele școlare comitatene vor fi numiți de către prefectii comitatelor.

Eroismul unei femei române.

Un martor ocular scrie foaiei „Bukarester Tageblatt“ incidentul următor, în care tratează despre eroismul femeii române: Un tren lung de povară venia pe linia deschisă dela Bărlad către Mărășești. Trenul era ticsit de ostași. Mașinistul observă în nemijlocita apropiere a liniei ferate o fată de țaran, care striga intruna cu un ton de tot desperat. Mașinistul opri numai decât trenul și când colo se vede? Româncea puse mâna pe doi bulgari, cari cerceau în tot chipul să se desfacă din mâinile fetei. Fata însă nu-i lăsa de loc, deși bulgării îi mușcaseră cu diții mâinile de i-le-au făcut sânge. Atuncii ofițerii au sărit din tren și numai decât au prins pe bulgari, dând astfel ajutor fetei. Aceasta spuse că a înhățat pe cei doi bulgari, din motivul că ia fost suspect pachetul ce-l duceau cu ei și mai ales pentru că ei să grăbiau în fugă să-l arunce înaintea trenului ce sosea. Ofițerii au desfăcut pachetul, ce conținea 12 și jumătate kilograme dinamită. Fetei i-sau făcut mari ovațiuni. Eroismul femeilor române de multe ori întrece chiar și pe cel al bărbaților și soldaților români.

Ofițeri bulgari prinsoneri sosiți la București. Din brigada bulgară făcută prinsoneră la Ferdinandovo au fost aduși la București, alaltăeri 24 ofițeri bulgari, unde li s'a rezervat locuințe la un hotel. Seara la orele 5 li-s'a dat o masă comună, iar ieri cu trenul de dimineața au fost trimiși la Târgoviște. Ofițerii spun, că numai atunci sau predat, dispunând încetarea focului, când au observat, că au de lucru cu trupe din armata română.

Memoriul d-lui Iorga în chestia episcopiei Hajdudorogului. Cetim Drapelul: A apărut al treilea memoriu al marelui dascăl Iorga despre păsurile neamului românesc din Ungaria. Noul memoriu arată lovitura ce s'a dat neamului nostru prin înființarea episcopiei de Hajdudorog și prin nimicirea autonomiei fondurilor grănițarești dela Năsăud. Într'un ultim capitol se ocupă de alegerea dela Sasca la care guvernul a scos biruitor pe „bunul maghiar“ renegeatul Korcan, un necunoscut și expresia nulității absolute“. Regretăm, că n'am primit și noi acest memoriu.

Favor de dare pentru rezerviști. Ministrul de finanțe în sensul §-lui de lege 43 face rezerviștilor chemați la deprinderi de arme, următorul favor, în ce privește solvirea dării:

Indrumă autoritățile competente, să aducă la cunoștință rezerviștilor chemați la deprinderi de arme că în tot decursul serviciului lor activ sunt scutiți și ei și familiile lor de a plăti darea, și li-se dă amânare mai lungă, să și înainteze cereri în regulă autorităților competente, în care caz solvirea dării li se amână cu siguranță pe timp de un an.

Aviz. Atragem atențiunea On. public cetitor asupra inseratului societății act. „Hebe“ din Sângeorgiul-român.

Petrecere. Tinerimea română de pe valea Hășdății, invită la Petrecerea de vară împreună cu producțiune teatrală, ce se va ținea în școala din Petridul de jos la 3 Aug. 1913. Venitul curat e destinat în favorul nou edificândei biserici din Petridul de jos

„Liga aeriană“ română în război. În războiul balcanic, ce acum decurge încă, oficerii aviatori români, în urma unei dispozițiuni primite, în frunte cu căpitanul principele Gh. V. Bibescu au trecut Dunărea deodată cu trupele române. Ajuturati de aceștia au cunoscut pozițiile în cari se aflau trupele bulgare din brigada, care a fost capturată de cavaleria pusă sub comanda d-nului general Bogdan.

Pentru burlaci se urcă darea. În camera franceză, comisiunea de buget a aprobat proiectul pentru urcarea dării pentru persoanele necăsătorite și încă cu 20 de procente, pe motivul că din datele statistice apare, că în Franca numărul burlacilor se urcă la un milion și 550 mii, toți trecuți peste treizeci de ani. Un milion și opt sute de mii face numărul acelor familii, cari n'au copii. Acest proiect e în legătură cu legea ce prescrie premiarea acelor familii, cari au mai mulți copii.

Circulația de trenuri de persoane în România. Direcțiunea generală a căilor ferate române, cu ziua de Joi — 11 Iulie v. — pune în circulație pentru călători încă următoarele trenuri: Pe linia București-Predeal vor circula pe atunci începând trenurile: Nr. 127, care pleacă din București la orele 9 35 a. m. și sosește în Predeal la orele 3 26 p. m. Nr. 177, care pleacă din București la orele 3 10 p. m. și sosește în Predeal la orele 8 30 p. m. Nr. 128, care pleacă din Predeal la orele 2 19 p. m. și sosește în București la 7 ore p. m. Nr. 178, care pleacă din Predeal la orele 6 a. m. și sosește în București la orele 10 55 a. m.

Invățătoarele se pot mărita. Presbiteriul bisericii evanghelice din colo de Dunăre, în luna trecută aduse decisiunea, ca învățătoarelor nu le este permis să se mărite sau măritându-se își pierd imediat postul. Conventul evanghelic nise, ținut în Sopron, a nimicit această hotărâre a presbiteriului bisericii din colo de Dunăre.

O vilă romană exhumată. Generalul penzionat Groller a exhumat în Fertőfehérégyháza cu ajutorul lui Alexandru Wolt, o vilă romană și un ținător, aflând și alte obiecte de mare preț între cari și un feșnic de bronz. Poate sunt din veacul al patrulea, și arată cum era pe atunci viața în Pannonia.

Lugojenii la crucea roșie română. Cetim în „Drapelul“: Cu acceleratul de Joi seara a plecat la Craiova pentru a intra în serviciul crucei roșii române d-șoara Laura Vlad, profesoară, fca Doamnei Sofia Vlad din Lugoj. Suntem informați, că în caz de nevoie acest exemplu frumos va fi urmat și de alte dame române din Lugoj.

Rascoala în Lisabona. În domineca trecută, pe străzile Lisabonei, poliția a oprit mai multe automobile, cari circulau într-o parte și alta. Dintr'un automobil a fost aruncată o bombă, care ucise numai decât pe un polițist. În altul sau aflat o corfă plină cu bombe. Sau arestat vre-o 40 inși. E vorba de o încercare de răscoală a republicanilor radicali.

Holeră. În Macedonia, holera să lăste tot mai mult. Pe zi mor peste 200 de inși.

Posta Administrațiunii.

Zálnok. A fost o greșală. Binevoii a-i returna.

Partea Literară.

Despre vieța curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Cuvintele acestea mile-a spus cu atâta liniște, atât de indiferent ca și cum ar fi vorbit despre un lucru de tot evident, sau cași când mi-ar fi zis: aseară am cinat friptură de vițel!

Ochii mi-s'au umplut de lacrimi, iar în inimă am simțit remușcările decepțiunii, m-a cuprins de odată mânia și jaluzia.

Gânduri nebune îmi frământau creierii. Nu puteam înțeleg, cum m-am putut lăsa așa pradă în brațele lui, fără să-i caut trecut, să-i cunosc vieța, — cum am putut crede vorbelor lui. Mi-a spus de nenumărate ori, că nu a iubit pe nimeni afară de mina. Ma-m încrezut orbește, am ținut de imposibil ca să se arunce în brațele păcatelor, fără iubire, chiar așa ca și ceilalți!

Mult timp am mers tăcută lângă el, nu mi puteam ascunde agitația sufletului. Am voit apoi să știu tot, tot. O! imi aflam atâta fericire, ca să răscolească rana aceasta.

— Spune-mi George — tot — iam zis.

Mi-a strâns mâna cu gingășie. Se aștepta să mă năpustesc asupra lui cu batjocuri și injulte. Blandețea mea l-a desarmat. Intre noi în momentul acesta s'a deschis o prăpastie îngrozitoare.

— Ți-oi spune tot, — Verona — nimic nu vreau să ascund dinaintea ta.

Apoi a început a povesti.

Mi-a spus cu intimitate, cu pretenție și bunătate și astfel mi-a spulberat iluziile mele cele mai frumoase, și altarul pe care iubirea mea l-a fost creat, și pe care el era idolul căruia mă închinam.

Îl țineam de un zău și iată, și el e om, ca și ceilalți. Atâta tot. Dar și aceasta a fost de ajuns ca să-mi sfarme toate speranțele mele de fericire.

Nu am putere să repetesc lucrurile auzite; mi greață să caut în murdăria unde și-a petrecut tinereța . . . . .

Și-a lăpădat curățenia trupească, și sufletească, precum arunci o zdreanță. Ba ce e mai mult, nicidecum n'a ajuns să știe prețui valoarea castității. Nu s'a cugetat nicidecum că femeia aceea, care odată i-se va jertfi lui cu dragostea mai curată, pre dreptul poate să pretindă dela el, aceeași curățenie . . . . .

La despărțire m'a îmbrățișat, eu am simțit o greață, și mi venia să'l resping bruse dela mine. N-am avut curaj — și ma-m despreținut pentru falzitatea mea.

Am alergat nebună în chilie, ma-m aruncat așa cum eram îmbrăcată în pat și mușcam perina de durere, căci nu puteam plânge . . . . .

Cași cum m'ar fi chinuit fierbințeli mari, mă preumblam nervoasă prin chilie . . . . .

Dela ușă până la fereastră, și înapoi, dela fereastră până la ușă . . . . . băteam cu piciorul în pământ, ... pumnii mi-i adunam cu mânie . . . . . Loviam cu pumnii în ferești și ascultam zureitul sticlei sfărmate. Cătră demineată mi-s'au alinat durerile, am plân- amar, cu hohot — fără să-mi deie vre-o lacrimă“.

În memoriile Veronei se spun pe larg cauzele nefericirii, toată fericirea ei a dispărut, decând a aflat crudul adevăr — precum dispărea negura la lumina soarelui.

Dăm în cele mai jos unele momente mai însămnațe.

„Blandețea lui George mă umple de scârbă, în continuu imi vine în minte, că poate înainte de a veni la mine, a îmbrățișat femeia de stradă, muieri adultere . . . . .“

Cu câteva zile mai târziu scrie:

„Nu-mi intră de loc în cap, cum poate un bărbat cu poziție înaltă, să se arunce în mocirla păcatelor, indemnând de instinctul senzual, ca să-și murdărească curățenia cu josnicia unei relații păcătoase . . . . . cum cutează cu un astfelu de trecut să vină înaintea ochilor femeii sale curate . . . . . !?“

Bărbatul pretinde dela aleasa inimii sale nu numai castitate, ci și nume bun, și o pretinde pe tot dreptul!

Femeia la rândul său să sufere, ca să-și împartă iubirea cu femeia pierdută de stradă? Femeia să sufere durerile cumplite ale maternității, în conștiința, că tatăl copiilor săi și-a cheltuit energia tinereții în îmbrățișări păcătoase? . . . . . că nu s'a scârbit de păcat, de boalele cari numai cinstă nu-i fac? . . . . . că și-a aruncat castitatea ascultând șoaptele instinctului animalic?

Merită un astfelu de bărbat stima unei femei? merită să se jertfească pentru el cu tot focul inimii sale, zilnic, ba în toată oara chiar . . . . . unui astfel de om să-și sacrifice vieța“?

Apoi amintește despre emanciparea femeilor.

„Astfel stând lucrurile femeile să trezesc din letargie și pretind drepturi egale în stat, în viață, legi egale, carieri egale. Femeile acele ale căror chemare în viață mai măreață și mai nobilă ar fi, iubirea și fericirea căsătoriei . . . . .“

Numai rar să aud glasuri, cari pretind să se nimiciască măsura dublă a moralității, fiecare are egale drepturi morale“.

Cu ceva mai la vale scrie: „Eri am întrebat pe George: Ai putea lua în căsătorie o femeie de stradă? S'a uitat la mine cu groază și a clătinat cu capul, că nu. Eu am tăcut iar în inimă am cugetat, astfel de bărbați nu să deosebesc întru nimic de sirenele străzilor. Mi-să pare că mi-a găcit cugetul, căci a tresărit“.

Înainte de căsătorie nefericita Verona se sinucide. Să înțeleg, că aceasta nu poate fi deslegare corectă a călca în picioare legea lui Dzău, pentrucă altul a păcătuit, absolut nu e lucru cuminte. Am aflat multe esagerări, multe păreri prea sofisticate în memoriile Veronei . . . . .

Dar ideile, cari să referesc la fariseismul claselor domnești, la lipsa lor totală de principii sănătoase și corecte, ideile acelea sunt adevăruri triste, cari cad asupra societății de azi batjocoritoare de tot ce e creștinesc și moral, ca tot atâtea lovituri de sbici.

Să se facă dreptate femeii! Nu e dreptate, ca femeia să-și ducă în sanctuarul familiei toată curățenia de crin a sufletului, iar bărbatul, murdărie respingătoare și boale!

Bărbații încă în evul vechiu au greșit foarte mult, față de secul mai debil femeiesc. Poporul cel mai cult al anticității cum a fost poporul Grecesc și culmea culturii grecești o reprezintă filozoful Aristotel și totuși chiar acest mare filozof credea femeia de o ființă inferioară și astfel și tracta cu ea. Femeia soția, traiă închisă sub paza servitorului, fără de știrea căruia nu putea eși din casă.

Era eschisă cu totul din societatea bărbaților, nu putea mânca la aceiaș masă cu el, nu putea să se împărtășească de roadele științei și a artelor, ci trăia închisă în casa stăpânului său, o viață de animal, pănăcând bărbatul își prăda banii și-și permite toate.

Cultura nu-l poate feri pe om de imoralitate. Și o parte foarte însemnată a omeniei culte de azi să asemănă cu Grecii cei culți, ca ou, cu ou.

Înainte de a merge mai departe, dă-mi voie să te întreb, că ce cugeți, e demn de un om, de un bărbat, ca să despoaie pe de aproapele sau de libertate și apoi să-l ducă în târg ca pe o vită? Sau cu alte cuvinte: poți aproba sclăvia și ai fi aplicat ca să contribui însu-ți la susținerea ei?

Imi pare că văd indignarea dreaptă pe fața ta, imi pare, că aud cuvântul tău: niciodată! . . . . Aceasta e corect, un tinăr cu sentimente bune alt răspuns nici nu poate; da! Dar te rog fii atent la răspunsul ce lădat. Tu să înțelege ești convins că în țara noastră, că în Europa demult s'a pus capet sclăviei. Dar te înșeli amar.

În țara noastră că și întreagă Europa subită și acum există sclăvia, târgul de oameni, cu toate cruzimile și nedreptățile lui; numele acestei sclăvii e prostituția.

Încă n'ai auzit de ființele aruncate din societatea onestă, pe cari toți le desprețuiesc, toți le încunjură cu greață, înaintea cărora sunt închise toate casele cinstite?

Încă n'ai auzit de casele acelea, unde vând pentru bani demnitate femeiască, onoare, libertate și tot ceea, ce face pe om ca să fie om?

(Va urma.)

PENTRU

unitatea limbii bisericești române și în general pentru limba noastră unitară literară, condiție sine qua non e tipărirea bibliei cu text unitar.

Limba unitară a tuturor românilor, răsipiți în cele patru direcții a vântului, e dialectul dunărean (mai înainte îi ziceau neșimerit daco-roman.)

Pecum la Francezi, dintre mai multe jargoane la rang de limbă literară sau rădicat graiul din jurul Parizului, (Ile de France) iar întră leghionul de idiome italiene, dreptul de limba literară italiană și au eluptat subdialectul toscan, așa la noi românii de pretotindenea, vorbirea din regiunea Târgoviștii-Brașovului, au ajuns a fi limba literară.¹⁾

¹⁾ Petru V. Haneș „Istor. limb. rom. veche” București 1906 p. 59—60.

Limbagiul lui Coresi, sau mai bin zis, Scriptura acestuia, este și rămâne pe veci scheletul limbii noastre literare unitare.

Sub anumite raporturi dânsul: „...minte nedestulă și întunecată”, cum cu modestie îi place a se numi, acest „diortositor” stângaci și sficios — repet, dânsul e ctitorul limbii române literare,²⁾ el e sămănătorul care zamână, în „pământ săc și fără apă”. (Vorba aceluiaș.)

Părghiile tiparității românești, sunt cărțile lui Coresi, cari fiind toate bine de cuprins bisericesc, așa literatura bisericească, aproape ea singură, alcătuește spinarea limbii literare, spinarea, care și de aici înainte, articulând graiul viu, dar mai vârtos regulamentând unitatea felului nostru de scris, la sigur va încopcia cu tărie consistentă, multiplele coaste ale culturii unitare, comune, românilor din patru unghiuri.

„Asociațiunea” noastră din Sibiu, conform menirii sale frumoase, veghiază cu ochii lui Argus și instruiază sistematic: pe cărturari și pe țărani, ca să useze fără rezerve de limba, literatura și de ortografia fraților din regatul liber și să se încălzească și urmeze cultura sănătoasă de acolo.³⁾

În vreme ce la scriitorii mireni din Ungaria, întâmpinăm o sălniță sistematică, de a-și împropria cu ori ce preț limba literară din regat, la cultivătorii literaturii bisericești, aceasta silință abia de e la începutul începutului, mai ales limbagiul administrativ al bisericii unite și stilul ei liturgic și de știință religioasă, e izbitor de disparat, în comparație cu limba teologică convențională din regatul liber.

Nu încape nici cea mai mică îndoială, cumcă biserica unită chiar în tenorul hrizovului său de unire din 1698, e datorară a fi în strânsă unitate de limbă cu restul românilor, cari au rămas în legea ortodoxă.

Canonul acesta nu-l cităm noi, ci a fost împropătat și preconizat de obrazul cel mai chemat, la timpul cel mai oportun și cu prilejul cel mai potrivit.

Prealuminatul ierarh al bisericii unite dr. Mihályi, în orația sa festivă perorată în Blaj la praznicul semicentenar din vara an. 1911, a Asociațiunii, au zis, cumcă biserica românilor, are aș lua limba sa dela somitățile literaturii românești.⁴⁾

Pare că glasul arhierului, „e glasul celui ce strigă în pustie”,¹⁾ căci nu vedem încă nici un paș de dai doamne, spre uniformizarea dorită și absolut necesară, a limbii bisericii unite, cu limba bisericii din România liberă.

Va urma.

¹⁾ Dr. I. Bălan „Limba română în cele dintâi cărți bisericești” în periodicul „Cultura Creștină” Blaj 1913 (III) nr. 2 p. 43.

²⁾ Despre unificarea limbii și ortografii de aici, cu a celor din „Țară”, la îndemnul Asociațiunii sau scris mult acum un deceniu și mai bine, în toate publicațiile de aici. Toți articlii sunt adunați și fixați în revista „Transilvania” fascicola: III ex. 1899, VI ex. 1902, I. III și VI ex. 1903 și în fine fasc. II ex. 1904... Foc de paie, ca mai la ori ce la românii de dincoaci și de dincolo! Mai vezi și ziarul „Românul” Arad 1911 nr. 25, 29 și 34 de V. Gilu (Goldiș).

³⁾ Dr. Victor Macavei „Serbările dela Blaj” 1912.

⁴⁾ Mat. III, 3. Isaie XL 3 Luca III, 4. Marcu I, 3. Ioan I, 23.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

În Tipografia „Aurora” A. Todoran din Gherla, a apărut și se află de vânzare cea mai nouă carte de rugăciuni, intitulată: „Scara cerească”, carte de rugăciuni și de învățături creștinești, întocmită pentru toate trebuințele sufletești ale credincioșilor, din cărțile rituali ale bisericii gr.-cat. și din mai mulți autori, de Dr. Victor Bojor, profesor de teologie, cu permisiunea Preaven. Ordinariat episcopesc de Gherla Nr. 2782—1912. Aceasta carte se extinde pe 12 coale de tipariu, adecă pe 384 pag. e bogată nunumai în rugăciuni potrivite pentru ori care creștin drept credincios, ci și în o mulțime de învățături foarte folositoare pentru ca să se înțeleagă însemnătatea și trebuința deosebitelor deprinderi religioase și de evlavie, pe cari trebuie să le săvârșim cu statornicie, ca niște creștini adevărați. Prețul în legătură simplă 1 cor. 10 fil. legată în pânză 1 c. 80 fil. legată în piele fină cu copcii 3 c. 40 fil. legată în catifea fină cu copcii 5 c. 80 fil.

*

A apărut: **Acatistul** și se vinde legătura simplă freco . . . 1 cor. 10 fil
 „ cu foi aurite în pânză 1 „ 60 „
 „ în piele bordo freco 6 „ 20 „
 „ în celuloid cu cruce freco 5 „ 20 „

Librăria Seminarială Blaj—Balázsfalva.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruțița.**

Societate acționară „Hebe”.

P. T.

Direcțiunea societății acționare „Hebe” dela băile de apă minerală alcalino-muriatice din Sângheorgiu-Românesc aduce la cunoștință On. Public că luând în stăpânire aceste băi cu un renume atât de bun, în vederea unui sprijin și mai mare din partea On. Public românesc a reorganizat această stațiune balneară după confortul modern necesar, reducând totodată simțitor atât prețul scaldelor, cât și al cvartirelor.

Deasemenea s'a îngrijit ca să angajeze un hotelier priceput care stă la dispoziția Onoraților Oaspeți cu o bucătărie bună și ieftină.

Prețul scaldelor calde: cl. I 1-20 cor. cl. II 1 cor. Scaldă rece 40 fil.

Odăi de închiriat în urma mai multor clădiri nouă cari sau făcut sunt din abondanță și prețul lor variază între 2—6 coroane.

Efectele miraculoase ale acestei ape vindecătoare sunt în genere cunoscute, așa că ne dispensează de ori ce alt reclam.

Rugăm deci On. Public românesc să binevoiască a da tot sprijinul.

Direcțiunea societăți acționare
 (46) 1—2 „HEBE”

Onorate domnule!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri efitine oricare sistem de motoare de benzină, ori de oloiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și ferestreie și alte rezizite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca

să-i scutesc pe ai-noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il sfătuiesc deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocesc vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume, — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plățiți o taxă după invoială. Cu stimă:

L. Olariu

Budapest.

(34) 13—25

II. Margit Körut 11 1/2 2.

In Buda lângă podul Marghithid.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

**Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA**

Amândouă fac 4-30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{2}{70}$ cm.

INVĂȚĂCEL.

Să primește în Prăvălia de manufactură și mărfuri curente un băiat care a absolvat 1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

Pe lângă limba română să recere vorbirea unei limbi a patriei.

A se adresa la

August Stupariu
BLAJ

Balázsfalva—Blasendorf.

(45) 4—6

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „*trei brazi*“

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonhoane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: **Carol Schieszl** farmacist Blaj. (34) 21—22

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K.	5.456.645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	K.	5.458.689.48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc	183.667.241.—
	vieată	11.740.710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.603.400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 54—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopot și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

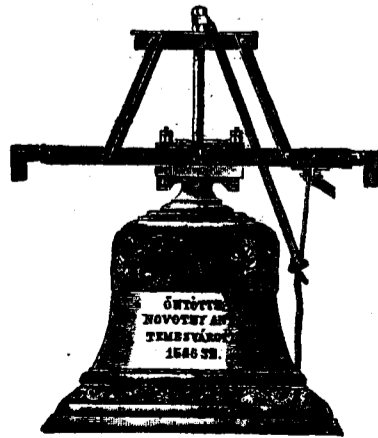
în **Timișoara-Fabric**

(43) 6—52

elopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.